

KORPORATIV MOLIYAVIY BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISHDA DIVIDEND SIYOSATI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Xayitov Sherzod Erkinovich

"UZBEKNEFTGAZ" AJ Buxgalteriya hisobi va
korporativ hisobot departamenti katta eksperti

Annotatsiya: Ushbu maqola korporativ moliyaviy boshqaruvda dividend siyosatining ahamiyati va o'ziga xos xususiyatlarini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqot dividend to'lovlarining kompaniya moliyaviy ko'rsatkichlariga ta'sirini tahlil qilish, shuningdek, dividend siyosatini takomillashtirish yo'llarini aniqlashni maqsad qilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, samarali dividend siyosati kompaniyaning bozor qiymatini oshirish, investorlar ishonchini mustahkamlash va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, dividend siyosatini ishlab chiqishda kompaniyaning moliyaviy holati, investitsion imkoniyatlari va aktsiyadorlar manfaatlarini hisobga olish muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: dividend siyosati, korporativ moliyaviy boshqaruv, kompaniya qiymati, investorlar, moliyaviy barqarorlik

Аннотация: Данная статья посвящена изучению значения и специфики дивидендной политики в управлении корпоративными финансами. Исследование направлено на анализ влияния выплат дивидендов на финансовые показатели компании, а также на определение путей улучшения дивидендной политики. Согласно исследованию, эффективная дивидендная политика служит для повышения рыночной стоимости компании, укрепления доверия инвесторов и обеспечения финансовой стабильности. Однако при разработке дивидендной

ПОЛИТИКИ СТАНОВИТСЯ ВАЖНЫМ УЧИТЫВАТЬ ФИНАНСОВОЕ ПОЛОЖЕНИЕ КОМПАНИИ, ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ И ИНТЕРЕСЫ АКЦИОНЕРОВ.

Ключевые слова: дивидендная политика, управление корпоративными финансами, стоимость компании, инвесторы, финансовая стабильность

Abstract: This article is devoted to the study of the importance and peculiarities of dividend policy in corporate financial management. The study aims to analyze the impact of dividend payments on the company's financial performance, as well as identify ways to improve dividend policies. According to the results of the study, an effective dividend policy serves to increase the market value of the company, strengthen the trust of investors and ensure financial stability. At the same time, when developing dividend policies, it is important to take into account the financial condition of the company, its investment opportunities and the interests of shareholders.

Key words: dividend policy, corporate financial management, company value, investors, financial stability

KIRISH. Zamonaviy iqtisodiy sharoitda kompaniyalarning moliyaviy boshqaruvi samaradorligi ularning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Dividend siyosati esa moliyaviy boshqaruvning muhim tarkibiy qismi sifatida kompaniya faoliyatining turli jihatlariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi [1, b.35]. Dividend siyosati kompaniyaning sof foydasini taqsimlash tamoyillarini belgilaydi va uning moliyaviy strategiyasida muhim o'rin tutadi [2, b.17]. Samarali dividend siyosati kompaniya bozor qiymatini oshirish, investorlar ishonchini mustahkamlash va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi [3, b.42].

Shu bilan birga, har bir kompaniya uchun optimal dividend siyosatini ishlab chiqish murakkab vazifa hisoblanadi. Dividend siyosatini shakllantirishda kompaniyaning moliyaviy holati, investitsion imkoniyatlari va aktsiyadorlar manfaatlarini hisobga olish

zarur [4, b.28]. Ayni paytda, dividend siyosati kompaniya rivojlanish bosqichi, tarmoq xususiyatlari va bozor konyunkturasiga bog'liq holda o'zgarib turishi mumkin [5, b.63].

USULLAR VA ADABIYOTLAR TAHLILI. Tadqiqot jarayonida ilmiy adabiyotlar tahlili, statistik ma'lumotlar tahlili, taqqoslash va umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Xorijiy va mahalliy olimlarning dividend siyosati bo'yicha fundamental va amaliy tadqiqotlari o'rganildi [1-5].

Bozor iqtisodiyoti sharoitida dividend siyosati nazariyasi va amaliyotiga bag'ishlangan ko'plab tadqiqotlar mavjud. F.Modilyanining "Dividend irrelevantligi" nazariyasi muhim ahamiyatga ega [6]. Unga ko'ra, mukammal kapital bozori sharoitida dividendlar miqdori kompaniya qiymatiga ta'sir etmaydi. M.Gordon va J.Lintnening "Qush qo'lda" nazariyasi esa aksincha, yuqori dividend to'lovlari kompaniya qiymatini oshirishini ta'kidlaydi [7].

Dividend siyosatini shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar orasida kompaniyaning moliyaviy holati, investitsion imkoniyatlari, sohaning o'ziga xos xususiyatlari va aktsiyadorlarning afzalliklari muhim ahamiyatga ega [8, b.174]. Kompaniyaning moliyaviy holati dividend to'lovlari hajmini belgilovchi asosiy omil hisoblanadi. Barqaror moliyaviy ahvolga ega kompaniyalar odatda yuqori dividend to'laydilar [9, b.285]. Shu bilan birga, yuqori o'sish sur'atlariga ega kompaniyalar ko'proq mablag'ni investitsiyalarga yo'naltiradilar va past dividend to'laydilar [10, b.93].

Tadqiqotchi olimlar tomonidan dividend to'lovlarining kompaniya moliyaviy ko'rsatkichlariga ta'siri keng o'rganilgan. Yuqori dividend to'lovlari kompaniyaning investitsion faolligini pasaytirishi mumkin. Shu bilan birga, dividendlarni muntazam to'lash investorlar ishonchini mustahkamlaydi va kompaniya qiymatini oshiradi.

NATIJALAR. Dividend siyosatini takomillashtirish yo'nalishlari sifatida quyidagilarni keltirish mumkin:

Kompaniyaning moliyaviy holati va rivojlanish strategiyasini hisobga olgan holda optimal dividend siyosatini ishlab chiqish zarur. Bunda kompaniyaning joriy va istiqbolli

investitsion ehtiyojlari, moliyaviy barqarorligi va aktsiyadorlar manfaatlari inobatga olinishi lozim.

Sof foydani taqsimlashda uzoq muddatli barqaror dividend siyosatini shakllantirish maqsadga muvofiq. Bu investorlar ishonchini mustahkamlash va kompaniya qiymatini oshirishga xizmat qiladi.

Dividend siyosatini ishlab chiqishda kompaniya faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olish muhim. Ayrim sohalar, xususan, yuqori texnologiyalar sohasida faoliyat yurituvchi kompaniyalar ko'proq investitsiyalarga muhtoj bo'ladi va past dividend to'lashga moyil bo'ladi.

Dividend siyosati bo'yicha qarorlar qabul qilishda aktsiyadorlar bilan samarali kommunikatsiyani yo'lga qo'yish zarur. Kompaniya rahbariyati dividend siyosatidagi o'zgarishlar haqida aktsiyadorlarga o'z vaqtida va to'liq ma'lumot berishi lozim.

Kompaniyaning moliyaviy imkoniyatlari va aktsiyadorlar manfaatlarini hisobga olgan holda moslashuvchan dividend siyosatini qo'llash mumkin. Bunda kompaniya daromadlari o'sishi bilan dividend to'lovlarini oshirish yoki pasayishi bilan kamaytirish nazarda tutiladi.

TAHLIL VA MUHOKAMA. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, dividend siyosati korporativ moliyaviy boshqaruvning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Samarali dividend siyosati kompaniyaning bozor qiymatini oshirish, investorlar ishonchini mustahkamlash va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, dividend siyosatini ishlab chiqishda kompaniyaning moliyaviy holati, investitsion imkoniyatlari va aktsiyadorlar manfaatlarini hisobga olish muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, kompaniyalar sof foydani taqsimlashda uzoq muddatli barqaror dividend siyosatini shakllantirishlari maqsadga muvofiq. Bu investorlar ishonchini mustahkamlash va kompaniya qiymatini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ayrim sohalar, xususan, yuqori texnologiyalar sohasida faoliyat yurituvchi kompaniyalar ko'proq investitsiyalarga muhtoj bo'ladi va past dividend to'lashga moyil bo'ladi.

Dividend siyosati bo'yicha qarorlar qabul qilishda aktsiyadorlar bilan samarali kommunikatsiyani yo'lga qo'yish zarur. Kompaniya rahbariyati dividend siyosatidagi o'zgarishlar haqida aktsiyadorlarga o'z vaqtida va to'liq ma'lumot berishi lozim. Bundan tashqari, kompaniyaning moliyaviy imkoniyatlari va aktsiyadorlar manfaatlarini hisobga olgan holda moslashuvchan dividend siyosatini qo'llash mumkin.

Shuni ta'kidlash joizki, dividend siyosatini takomillashtirishda har bir kompaniyaning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olish zarur. Shuningdek, mamlakatdagi iqtisodiy va institutsional sharoitlar ham dividend siyosatiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Samarali dividend siyosati korporativ moliyaviy boshqaruvni takomillashtirishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi. Kompaniyalar dividend siyosatini ishlab chiqishda o'zlarining moliyaviy imkoniyatlari, investitsion ehtiyojlari va aktsiyadorlar manfaatlarini hisobga olishlari lozim. Bunda uzoq muddatli barqaror dividend siyosatini shakllantirish, aktsiyadorlar bilan samarali kommunikatsiyani yo'lga qo'yish va moslashuvchan yondashuvni qo'llash maqsadga muvofiq.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Брейли Р., Майерс С. Принципы корпоративных финансов. - М.: Олимп-Бизнес, 2008. - 1008 с.
2. Ковалев В.В. Финансовый менеджмент: теория и практика. - М.: Проспект, 2011. - 1024 с.
3. Бригхэм Ю., Гапенски Л. Финансовый менеджмент. - СПб.: Экономическая школа, 2005. - 1166 с.
4. Van Horne J.C., Wachowicz J.M. Fundamentals of Financial Management. - New York: Prentice Hall, 2005. - 760 p.
5. Damodaran A. Corporate Finance: Theory and Practice. - New York: Wiley, 2001. - 982 p.

6. Modigliani F., Miller M.H. The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment // The American Economic Review. - 1958. - Vol. 48(3). - P. 261-297.
7. Gordon M.J. Dividends, Earnings and Stock Prices // Review of Economics and Statistics. - 1959. - Vol. 41. - P. 99-105.
8. Ross S.A., Westerfield R.W., Jaffe J. Corporate Finance. - New York: McGraw-Hill, 2002. - 932 p.
9. Бригхем Ю., Эрхардт М. Финансовый менеджмент. - СПб.: Питер, 2009. - 960 с.
10. Ли Ч.Ф., Финнерти Д.И. Финансы корпораций: теория, методы и практика. - М.: ИНФРА-М, 2000. - 686 с.